

KIS LAP

1903. november 1-én.

Ara negyedévre 2 kor, Egyes szám ára 24 fillér.

Megjelen minden vasárnap

KUKORICZA-MORZSOLÁS. (Lásd a 277. lapon.)

Rákolti György utazása.

HETEDIK
FEJEZET
II.

REGENYES ELBESZÉLÉS

IRTA
ABONYI ÁRPÁD.

(Folytatás.)

Néhány óra múlva Rákolti megtudta azt is, hogy a hosszú Rittert tökéletesen félreismerte.

Esti nyole órakor ugyanis, midőn Dandóczival és Kovács Miskával éppen le akart ülni közös kabinjuk asztala mellé, hogy a föltálat vaesorát elfogyassza, kinyilt az ajtó és belépett rajta a kapitány. Sipkája a fején, arca sápadt; apró, pislogó szemei rosszindulatu, mély tűzben égtek, mint egy ragadozó szemei.

Háta mögött két marciális arab matróz foglalt helyet az ajtó előtt.

— Jó estét . . . mormogta a kapitány.

— Jó estét! bölintott hidegen Rákolti.

Cavalcanti lovag tekintete körülvillant a kabinban, azután keresztbe fonta mellén a karjait és így szólt:

— Tudomására kell hoznom, hogy a *Negro* nem menekülhet. Még két-három óra és a páncélos kopó utól fog érni.

— Ön azzal diesekedett, hogy semmi körülmények között sem hagyja magát elfogatni.

— Nem menekülhetek, rázta fejét sötéten a kapitány, megpróbáltam . . . nem megy . . . Az ágyu-naszád gépe jobb mint az enyém. Ismétlem, két-három óra alatt utólér. A *Negro*-n levő összes fegyverek és löszerek, melyeket Dingán gambai császár számára akar-

tam a tengerpart egy elhagyatott helyén kiesempészni, el vannak veszve. A kopó elfogja kobozni valamennyit.

— Ez baj, de még nem főbenjáró bűn. Nem értem az ön nagy félelmét.

— Nem félek! felelte göggel a hosszú lovag, de biztosítani akarom magamat . . . úgy amint lehet. Ön, kedves ur, annyira fiatal és oly becsületesnek látszik, folytatta gunyos, halk kacajjal, hogy nem hagyhatom tovább gyermekes tévedésben. Tudtára kell tehát adnom, hogy a *Negro* nemesak fegyver- és lőszer-szállításra, hanem az önhöz hasonló vagyonos urak barátságos »kezelésére« is be van rendezve. Bráz Dragutin barátom szokott róla gondoskodni, hogy a megnyírásra alkalmas báránycák az éj sötétjében »tévedésből« a *Negro*-ra kerüljenek, mint ahogy önnel is történt.

— Mit jelentsen ez, uram! pattant fel ültéből az ifju.

Dandóczy és Kovács szintén felugrottak az asztal mellől, s közelebb nyomultak Rákoltihoz.

— Csendesen, uraim, szólt éles hangon a kapitány. Hideg vér és nyugalom, ez az első! Ellen-állásról szó sem lehet. Van szerencsém különben kijelenteni, Rákolti ur, hogy teljes bátorságban érezheti magát. Én sem az ön, sem a kísérői életére nem pályázom. Egyetlen hajuk szála sem fog meggörbülni. Egy gyilkosság, fájdalom, már ugyanis a lelkemen szárad . . . azt is megbántam . . . Mert talán most már nem fogja önt tulságosan meglepni, ha *mihez tartás végett* bizalmasan bevallom, hogy a piemonti bűnpör hőse, melyre ön szíves volt emlékezni, én vagyok.

— Ön! hökkent vissza Rákolti.

— Fájdalom, én, ismételte nyers gúnnyal a kapitány. Méltányolnia kell tehát elhatározásomat, hogy a *Negro* nyomában levő angol kopóval nem óhajtok találkozni. Nem a tiltott áru miatt, melyet viszek, hanem saját kitűnő személyem miatt, mely elfogatásom esetén oly kellemetlen elbánásban részesülne a piemonti törvényszék fogházának udvarán, amit az ember nyaka semmiképen sem szokott kiállani . . .

Cavalcanti lovag halkan elnevette magát.

— Saprísti, uram! Ön, úgy látszik, meg van lepve.

— A dologra, kérem! Mit akar?

— Csekélység, mondotta a gazemberek sajátoszerű élelődésével a kapitány; szóra sem érdemes; de mégis szóllanom kell, nehogy udvariatlansággal vádolhasson. Megtehetném, hogy az ön

két, jó kövér utazó-táskáját ott a sarokban, továbbá ruháit, fegyvereit, pénzét, szóval minden holmiját egyszerűen lefoglaltam, s ellenállás esetén, vérző szívvel bár s mélyen megszorodva, önt és kísérőit kidobassam itt a kabin-ablakon a tengerbe.

— Uram!

— Csöndesen kérem! Ne kapkodjon revolvere agyához, hisz már mondtam, hogy egy hajszála sem fog meggörbülni. Nem játszom a kimondott szóval. Következetes és nagylelkű akarok lenni. Nem rabolni akarok . . . pfuj! Ez méltatlan volna hozzám. Beláthatja azonban, hogy a *Negro* elvesztésével rendkívül nagy anyagi csapás ér, ennél fogva tisztelettel meg köll kérnem, hogy *kölesönözze* nekem pénzét, amíg abban a helyzetben leszek, hogy e kölcsön adott összeget hálásan visszafizethessem. Embereimmel, sajnos, el kell hagynom a *Negro*-t. Ön azonban itt marad, s az angolok kezébe kerülve, könnyű lesz bebizonyítania, hogy semmi köze hozzám. Ellenkezőleg! Rendkívül boldognak érzi magát, hogy megszabadult tőlem, s oly kitűnő gentlemanek társaságába került, mint amilyen a nyomomban levő »*Her Majesty*« angol ágyu-naszád tiszti-kara.

Cavaleanti lovag most visszaintett kezével az ajtó felé.

— Ez a két fickó itt marad, nehogy valaki hivatlanul betolakodjék, míg ön a nekem kölesön adandó összeget ide az asztalra leolvassa. Kérem, nem azonnal! Nem akarom önt zavarba hozni. Egy teljes órát szívesen engedek. Ime, most magára hagyom, s csak egy óra múlva fogok visszajönni, hogy ezt a kis kölesön-ügyletet rendbe hozzuk.

Rákolti mozdulatlan állt. A szemtelenségnek ilyen megdöbentő tökélyéről fogalma sem volt.

A lovag ur szárazon mosolygott.

— Tehát, egy óra múlva, mi illustre! Egy óra múlva, ismétlem, bátor leszek újból tiszteletemet tenni. Csak ne zsenirozza magát! Elvégre keresztény felebaráti kötelesség, hogy segítsünk egymáson, ha egyikünk-másikunk bajba kerül. A legkisebb értéket is köszönettel fogadom, sőt kérnem kell önt, hogy ne tartsa magánál a kisebb értékeket sem . . . Rendkívül megszorodtam, ha meg kelene önt motoztatnom!

A kapitány erre sarkon fordult, s köszönés nélkül elhagyta a kabint. Az ajtót becsapta maga után, s a kulesot reáfordította.

— Gazember! fakadt ki megvetéssel Rákolti, midőn meggyőződött róla, hogy a kabin ajtaja csakugyan be van zárva.

(Folytatása következik.)

KUKORICA-MORZSOLÁS.

(Képpel a címlapon.)

Lássátok csak ti városi gyerekek,
Mily jól bánik a szerencse veletek:
Jó idő jár mindig rátok,
Magatokat nem unjátok,
Ha süt a nap melegen,
Játék áll a tereken.
Ha meg esik, akkor sincs itt
A gyerekek rossz sora:
Két, három, négy emeleten
Akad pár jó cibora.
S ugy-e, ha fagy sem nagy átok?
Fébrántjátok korcsolyátok
S a ligetbe
Kedvetekre
Korcsolyáztok.

Ez biz' igaz. De hát falun a gyerek.
Azt hiszitek, unalmában ténfereg?
Dejszen, ilyet sose tenne.
Még ha módja vón' is benne.
Egy kis dolog csak kerül
Mindenkor a ház körül;
S ha így őszszel esik, sár van.
S ha majd télen csikorog,
Akkor megint benn a házban
Folytatódik a dolog.
Vén kemence meleg háta!
A királynál sincsen mása...
S ott folyik a
Kukorica
Morzsolása.

Hanem, ugy-e, lapolvasó gyermekek,
Nem sok morzsolt kukoricát köztetek?
S lám ez falun mostanába
A nép esti mulatsága.
Vig a munka eleje,
Pereg a szem lefele.
Eleinte mese járja,
Ez is beszél, az is szól,
De már kilenc óra tájra
Pista, Gyurka bóbiskol.
Hébe-hóba megpróbálnak
Nekifogni a munkának.
De kezökből kiesik a
Morzsolt csutka,
S szundikálnak.

Székely diák.

A DRÁGA-GYÖNGY.

Irta Lázár Jozefin.

DRÁGA BÜBAJOS nyári éjen Tündér-
ország nagy kertjében mulatság
volt. A szépséges, a jóságos, áldott
szivü királynőnek nevenapját ünnepelték.
Tündérmódra vigadoztak, táncoltak és
dalolgattak, virágok közt, holdfény mellett,
s Tündérország minden diszét, drágasá-
gát, ékességét összehordták abba a kis
fehérvirág-palotába, ahol trónolt a királynő
s ahol lakott a királynőnek virágoknál
szebb két lánya: sötét szemü, sötét fürtü,
büszke tündér a nagyobbik, s ezüst hajú,
szelid szemü, halvány tündér a kisebbik.

Soká tartott a mulatság, meg nem unták
a muzsikát Tündérország szép lakói. Ott
lebegtek, énekeltek a barna fürtü, arany
hajú, rózsás arcu kis tündérek. Mulattatják
a királynét s ugy mulatnak maguk is, hogy
tán sohszem hagynák abba, mulatnának
egyfolytában a jó Isten tudja meddig,
talán három hétig is. Am nem is lehet
csodálni, ott lehet csak jól mulatni, ha a
táncban elfáradnak, jóízűen lakmároznak.
Tündérország minden háza, minden bokra,
minden zuga édességgel van tele. Cukorból
vannak a házak, a kutakból mézet mernek, s
torta-hidakon sétálnak édes-bor folyókon át.
Dió, narancs, csokoládé halom-számra terem
ott s ha kinyujtod a kezedet, sült galambot
fogsz legott. Szó, ami szó: jó ott lenni;
nem csoda, hogy a tündérek jókedvűen
mulatoztak s mulatnának tán még most
is... Am egyszerre hire terjedt, hogy a
jóságos királynő elvesztette koronája leg-
szebb diszét, ékességét: azt a fényes, ragyogó
szép, óriási drága-gyöngyöt, amilyen csak
egy volt benne, s amelyiknek párja nincsen
Tündérország valamennyi drágasága, kincse
közt.

Vége lett a mulatságnak. Tündérország
minden népe, barna fürtü, arany hajú, rózsás
arcu szép tündére a híres gyöngyöt kereste.
Keresgélte, de nem lelte, nem találta meg
sehol. Pedig valamennyi tündér napestig
keresgélt egyre. Minden virág, minden
füszál elhervadna, elszáradna, ha a sok

szólt a nagyobbik, sötét szemü, sötét fürtü király-lány:

— Édes anyám, jó királynő, ne légy olyan szomorú! Megkeresem drága gyöngyöd, és ha egész országban meg nem lelném: tovább megyek, nyomról-nyomra, más tájakra, más vidékre, más országba, amíg végre megtalálom s büszke szívvel visszahozom koronádnak ékességét és arcodra a mosolyt. Eressz el hát édes anyám! Meglásd, nem lesz panaszod rám, nem ismerék fáradságot, nem ismerék távol-ságot, a világnak legvégére bátran

piczinyke tündér olyan könnyen nem lebegne s nem oly finom kis kezekkel bontogatná szirmaiát. Minden bokrot túvé tettek, a kutakba is lementek. Mindhiába!... nem találták: a királyi koronának legszebb disze, ékessége nyomtalanul elveszett.

Bánatos lett a királynő s bánatos lett Tündérország dalos ajku vidám népe, valamennyi rózsás arcu, fényes szemü, szép tündére. Vége lett a mulatságnak, nótázásnak, táncolásnak. Nem vágnak már nyálánkságra, sem dióra, sem tortára; nem is isznak, nem is esznek, éjt és napot összeszesznek, úgy keresik, úgy kutatják, hát ha mégis megtalálják királynőnek drága kincsét, a ragyogó gyöngyszemet.

S hogy a gyöngyöt nem találták s a királynő nagy bánatát egyre látták, így

elmegegyek, ha kell; szorgalmasan keresgetem addig-addig, míg meglegem a ragyogó gyöngyszemet.

— Én is mennék édes anyám, szólt szeliden, édes hangon a kisebbik király-lány. De mielőtt elindulnék s ilyen hosszú utra kelnék, áldj meg édes jó anyám.

— Menjetek hát gyermekeim, jó leányim, szólt az anyjuk. Keressétek koronámnak legszebb diszét, ékességét, a ragyogó gyöngyszemet. Kilenc napig keressétek, tized-napra térjete meg s arra száll majd a korona, ki a drága gyöngyöt hozza.

Utra kelt a két szép tündér. S alig mult el a kilenc nap, tizedik még megsem virradt, Tündérország kapujában, fényes fehér ruhájában, büszke arccal, égő szemmel, diadalmas tekintettel megjelent a nagyobb

tündér. Három arany ruhás szolgálta, állt mögötte s mindeniknek kincses láda volt kezében.

— Itt maradtok, míg nem szólok, mondta büszkén és belebbent Tündérország nagy kertjébe, királyi anyja elébe.

— Hol jártál kedves leányom, hol kerestél drága gyöngyöt? Merre mentél, hogy a ruhád olyan hófehér maradt? Mint ha ki sem mozdultál vón' Tündérország kapujából; fáradságnak, virrasztásnak semmi nyoma arcon?

Mosolygott a büszke tündér s várta míg köréje gyűlnek, barna fürtű, arany hajú, rózsás arcú kis tündérek. Akkor kezdte elbeszélni, milyen fényes utja volt.

— Jó királynóm, édes anyám! Messze földről jövök én ám, hetedhét országon is túl járt leányod gyöngyödért. Első napon barangoltam s estefelé eljutottam egy gyönyörű szép országba, földi emberek közé. Annyi fényes dolgot láttam, mikről sohasem álmodtam, óriási palotákat, díszeseket s akkorákat, hogy a mi királyi várunk a tornyával s bástyájával elférne egy szobájában. Mindig szép ország lehet, az, ahol jártam, ámde mostan százszorta szebb és ragyogóbb volt, mint máskor. Egész ország fényben uszott és a fényes tereken, minden arcon, minden szemben, a boldogság ragyogott. Hogy ne, mikor a királyfi, kit a nép úgy szeretett, kihirdette, hogy az ország minden lányát gyűjtsék össze. S közülök a legszebbiket, akár szegény, akár gazdag, feleségül elveszi. Eljöttek hát minden tájról és amikor oda értem, sok ezer lány volt együtt. Meg kell adni, szépek voltak, szőkék barnák vegyesen. Meg is látszott a királyfin, hogy nem tud választani s ki tudja meddig haboz még, ha én oda nem megyek.

Suttogás kelt. »Oh milyen szép! Mint egy tündér!« szolt a másik, s szőke lányok, barna lányok szomoruan mentek szét. Látták mindjárt, hogy a király választása rájuk esik. Ugy is történt és a leányod, földi emberek között, kilenc napig királyné volt és királyi trónusát elfoglalván hozzá látott felkutatni gyöngyödöt. Nem késtem egy

óráig sem, első nap parancsot adtam, hogy az ország minden népe, férfai és asszonyai, fiatalja meg a vénje — mind keresse gyöngyödöt. Keresték is szakadatlan, éjjel nappal szüntelen s összehordtak annyi kincset, gyémántokat s gyöngyöket, hogy az egész koronádat, minden ékességével, elveszthetnéd — telnék ebből szebb, ragyogóbb korona.

S intésére előhozták mind a három kincses ládát. Dicselkedve mutogatja s királyné elébe rakja mesés drága kincseit. Kiválasztott egy nagy gyöngyöt, még tán szebb volt mint a régi és sugárzó arccal kérde hol van anyja koronája, hogy meglássa s megpróbálja illik-e hozzá a gyöngy?

Előhozták a koronát, de a hogy a királyleány rápróbálja a szép gyöngyöt, az homokká vált legott. Elsápad a büszke tündér s másik gyöngyöt választ, talán az első nem igazi? De ime csodák csodája, minden gyöngye és gyémántja homokká lesz abb' a percbe, hogy a koronához ér.

Szomorú lett a királylány. Szólni nem tud, egyre hallgat, egyre hallgat s egyre sir. Büszke arcát eltakarja. S megszólal most a királynő:

— Rossz utakon jártál leányom, ilyen módon nem lelhetted meg a gyöngyöt s bárha hoztál drágaságot kincseket, örömd nem telhet benne, mert minden homokká lett. A királyi koronának, nem lehet oly ékessége, mihez népek verejtéke s jajkiáltása tapad. Az a szegény elfáradt nép, kit nem hagytál megpihenni, kilenc nap és kilenc éjjel — elátkozta kincsedet.

Sirva nézte a királylány homokká vált drágaságát és titokban irigykedve, egyre nézte, egyre leste, mikor jön a kisebb tündér s hozza-e a gyöngyszemet?

S tizedik nap szinte elmúlt, a szép kertre alkony borult, akkor jött meg halaványan, összegyűrt tépett ruhában a kis tündér. Látszott rajta, hogy sietett s nagy utról jött s a ragyogó tündérek közt, olyan volt, mint kolduslány. A kapuban jól megnézték, de alig hogy megismerték, végre mégis beengedték s ő legottan úgy, ahogy volt, jó anyjához sietett.

— Hol jártál kisebbik lányom? Messze mentél, hogy a ruhád tépett, gyűrött, sáros lett? Nem pihentél tán azóta? Halvány arcod azt mutatja: nem aludtál egyszer sem.

— Messze jártam édes anyám, Tündérország határán túl. Csodaszép vidéken voltam, földi emberek között. Magányosan jöttem mentem, semerre se tekintettem, csak előre!... és kerestem azt a híres gyöngyszemet. Kimentem a városokból s eljutottam szép mezőkre, szép mezőkre, zöld erdőbe, és kerestem szüntelen. S ahogy egyszer keresgéltem, virágok közt, zöld

mezőben egy kicsiny leánykát láttam, halaványat szomorút.

— Mit csinálsz itt kis leányka? kértem tőle és elmondta, hogy virágot szedeget.

— S kinek szeded a virágot?

— Azért szedem, hogy eladjam. Édes anyám otthon vár — míg eladom virágimat — betegen és éhesen. Nincsen pénzünk orvosságra, sem ételre sem ruhára. Nézd milyen rongyos vagyok! Megmutatta ruhácskáját s ahogy láttam halvány arcát s könnyben uszó szemeit, megesett a szívem rajta, és bocsáss meg édes anyám, meg bocsátsz-e jó királynőm? — kicsiny lányod

megkönyörült az éhező gyermekem. Nem kerestem drága-gyöngyöd, segítettem a lánykának virágokat gyűjteni. S hogy éhező beteg anyja ne várja őt oly soká, haza küldtem a gyermeket betegéhez és kiálltam árulni a virágot. S én nem tudom, hogyan történt: aki látott mind felém tért, és estére mind megvették s arany pénzzel fizetgették mezei virágimat. Fölkerestem a kicsiny lányt és a beteg édes anyját. Láttad volna, hogy örültek, láttad volna, hogy sietett a kis halvány fáradt lányka, orvosságért s ételért! És én elmehettem volna, hogy keressem, mint ígértem, azt a híres gyöngyszemet. De sajnáltam a leánykát, olyan régen nem aludt már! Azt mondtam, hogy virrasztok majd betegénél; feküdjék le és pihenjen csöndesen. És továbbra is így történt, édes anyám, jó királynóm. Nappal szedtem a virágot, jó időben és esőben. Erdőn, mezőn barangoltam, nézd milyen lett a ruhám! Szedegettem a virágot, árulgattam s újra szedtem, mindenki csak tőlem vett már; úgy ismertek, úgy szerettek, az emberek kényeztettek s a kicsiny lány s beteg anyja minden este tárt karokkal vártak engem s elneveztek angyalnak és jó tündérnek. Egész nap a kicsiny lányka ápolgatta édes anyját; estére én felváltottam, nem aludtam, úgy vigyáztam. Mind a kettőt takargattam — oh be jól esett nekik! És hogy végre jönnöm kellett: hogy sirattak, hogy öleltek, hálálkodtak és azt mondták, könyörögnek majd az Éghez, áldaná meg léptimet. Oh, hogy sirtak mind a ketten! Hálájuknak könnyei, hogy olyan nagyon siettem, mostanig sem száradtak fel, itt vannak még kezemen.

Kicsiny kezén ott ragyogott a szegények hálakönyve. A királyné s a tündérek oda gyűltek és megnézték. És ime csodákosodója! . . . a könnyecseppek megváltoznak, tündökölnék és ragyognak s ahogy nézik és bámulják, ime maguk előtt látják a királyi koronának legszebb díszét, ékességét: a ragyogó gyöngyszemet, amilyen csak egy volt benne s amelyiknek párja nincsen Tündérország valamennyi drágasága, kincse közt.

— Neked adom koronámat, kicsiny lányom s koronádnak legszebb díszre, ékes-sége az a hálakönyv marad, melyet szivednek jósága, a királyok legfőbb kincse, szegények szemén fakaszt.

S holdvilágos nyári éjen, Tündérország nagy kertjében újra vigan mulatoztak, mert királynőt koronáztak. Ezüst haju, szelid szemü, halvány tündérkirálynő lett, és még most is kormányozza az ő gyengéd jó szívével Tündérország minden népét, barna fürtü, arany haju, rózsás arcu lányait.

A KIS LOTTI.

*Mint ha nem is leány volna,
Hanem nótás kis madár:
Énekétől hangzik minden,
Ahol a kis Lotti jár.*

*Ugy csillog, hogy arany szálból
Van sodorva haja tán:
Szeme kék, mint az ég boltja
S örök mosoly ajakán.*

*Ahova lép piciny lába,
Derült napfény száll oda.
Mindenkit jó kedvre derít
Kacagása, mosolya.*

*Hogy ha apa homlokára
Néha ráncot vés a gond:
A kis Lotti hangos dallal
Az apus ölebe ront.*

*Addig mókáz, addig csacsog,
Mig a mély ránc elsimul
S örömeiben az apának
Szemeiből könnye hull.*

*Hogy ha bajt lát, szivecskéje
Bánatában megreteg,
A kis Lottit, szól mindenki,
A jó Isten áldja meg!*

Feleki Sándor.

FALUN.

— Egy budapesti fiu naplójából. —

Irta Benedek Elek.

V.

A párjavesztett gerlice.

MÉG a nyár elején történt, hogy a kicsi Rigó András, a harangozó fia, két gerlice-madárkát hozott nekem. A két tenyerén ült a két kicsi gerlice, félénken néztek körül, mint ha mondták volna: Istenem, Istenem, vajjon mi lesz velünk? Rigó Andráska mosolyogva közeledett felém:

— Hoztam magának két gilicét, urfi!

— Honnét? kérdeztem én.

— Hazulról.

— Nem az erdőről?

— Nem. Szelid gilicék ezek. Van nekünk két öreg gilicénk, azoknak a fiai ezek a kicsi gilicék.

— Tudnak-e már repülni?

— Most próbálgatják, felelt Andráska.

— Hát aztán mivel élnek a gilicék?

Andráska elmosolyodott.

— Még ezt sem tudja az urfi? Buzával. Éppen amiatt hozom magának. Azt mondta az anyám: eridj, vidd el a kicsi urfinak, ott van buza elég. Ne egyék a mienket, ami nincs. Én elhozám. Tetszik-e?

— Tetszik, tetszik, de hogy adod?

— Az egyiket husz krajcárért, a másikat... ingyen.

— Ej, ej, Andráska, apád fia vagy, amint látom. Az apád is így szokott figurázni.

— Ő kemitől tanultam, mondta Andráska.

Éppen ekkor érkezett oda édes apám. Hamarosan megtörtént a vásár. Apa kifizette az egyikért a husz krajcárt, a másikat »ingyen« adta nekem Andráska. Aztán a padlásról (hijjunak nevezik itt) lehoztam egy kalitkát, a tornácra fölszegeztük a falra, a kalitkába betettem egy tányérkát, tele piros buza-szemmel, meg egy kicsi favályut vízzel, s mikor mind ezzel készen voltam, mondtam a gilicéknek: »No gilicék, itt az új házatok

tessék besétálni!« Besétálni ugyan nem sétáltak be, ők szegénykéek csak hallgattak, félve pislogtak; végre is szép gyöngén betuszoltam az új szállásra s rájuk zártam az ajtót.

Nem tudom mi történt velem, nagyot dobbant a szívem e pillanatban.

— Istenem, Istenem! sohajtottam fel; mit vétettek nekem ezek a gilicék, hogy bezárom s elveszem tőlük az arany szabadságot?

Észre vette édes apa elszomorodásomat, kérdezte: mi lelt.

Mondtam, hogy fáj a szívem a gilicék rabsága miatt.

— Hát biz' ők rabok szegénykéek, mondá édes apa: de csak egy pár napig tart a rabságuk. Ha megszokják az új szállást, nyitva hagyod az ajtót s járhatnak-kelhetnek szabadon. Meglásd, egész nap a kertben röpködnek s csak enni, inni meg háláni járnak haza.

Ebben megnyugodtam. S csakugyan három nap mulva kinyitottam az ajtót. A gilicék javában szedegették a buzaszemet, közbe-közbe ittak a friss vízből; észre sem vették, hogy szabadok. De mikor jól ettek, ittak s elkezdtek föl s alá tipegni, egyszerre csak megállanak, hosszan rábámulnak az ajtó nyílásra s huss!... kiröppennek. Először csak a tornác földjére röppentek le; ott megállottak, néztek jobbra, balra, majd sétálgattak föl s alá, aztán egyszerre csak, mit gondoltak, mit nem?... meglebegtették szárnyaeszkájukat s elröptek. Na, nem messze: az első almafára leszállottak. Onnét körül néztek, de nem mozdultak egy helyből. Ugy tetszett, mint ha megijedtek volna a magasságtól, a hová jutottak. Vajjon mi lesz most? Tovább repülnek-é? Vissza szállanak-e a kalitkába? Mondhatom, nagyon izgatott voltam. Apa csak mosolygott az én izgatottságomon.

— Meglehet, mondá, hogy tovább repülnek; de az bizonyos, hogy az éhség majd visszahozza őket a kalitkába.

Nem repültek tovább. Délről alkonyatig ott üldögéltek egy helyben. Ekkor aztán beteljesült apa jóvendölése: visszaröptek a tornác földjére. Arra még nem voltak

elég ügyesek, hogy egyenesen a kalitkába repüljenek. Szépen megfogtam s betettem őket: »Tessék, tessék besétálni!« Ott mindjárt neki estek a víznek, aztán a buzának, majd ismét a víznek. Olyan jó étvágygyal ettek, hogy gyönyörűség volt nézni.

Igy volt ez az egész nyáron, azzal a különbséggel, hogy mind messzebb-messzebb repültek fáról-fára; de ebéd idejére, vacsora idejére pontosan visszatértek s már nem is kellett rajtok segíteni: egyenesen beröpültek a kalitkába.

Hanem egyszer mi történt? Mind együtt voltunk az ebédlőben, mikor egyszerre csak éktelen lármázás, kiabálás hallatszik be az udvarról.

— Ülü! Ülü! Hé, ülü, hé! Puskát ide, puskát!

A bátyáim hirtelen előkapták a puskákat s szaladtunk mind az udvarra ki.

— Mi történt?

Egyszerre kiabálták össze-vissza a cselédek, hogy egy nagy »ülü« (így hívják itt az ölyvet) lecsapott a fára, arra, amelyiken a gilicék üldögéltek, az egyiket a karma közé kapta . . . ahol né, viszi a gyilkos!

Megdöbbenve állottunk egy helyben. Tehetetlenül néztük, hogy a gyilkos viszi a mi kedves gilicénket. Oly magasan lebegett vele, hogy odáig nem csak hogy a közönséges, de még a katona puska golyója sem érte volna el.

Hej Istenem, lett erre nagy szomorúság! Mindnyájunknak könybe lábadt a szeme. Csak később vettük észre, hogy a másik gilicze ott reszket a kalitkában. Ez egyenest a kalitkába repült a gyilkos ölyv elől.

— Oh, szegény párja-vesztett gilice! sohajtottunk fel mind. Mi lesz most veled?

Hogy mi lett vele, azt alig tudom leírni. Hiába hagytam nyitva az ajtaját, többet nem repült ki. Meghúzódott a kalitka egyik sarkában, ott busan bűgött burukolt s hiába kínáltuk piros buza szemmel, friss vízzel: csak ült egy helyben, fejét legunnyasztotta, a szárnyát leeresztette: nem köllött neki sem étel, sem ital.

A hugom megállott a kalitka előtt s

szomorúan mondogatta a régi bus nótát az árva gilicéről:

Oh, mint busul kis gilice,
Aki társát elvesztette.
Társát egy vad elkergette,
Talán eddig is megölte.

— A te párodát megölte, szegény gilicém, sohajtotta Mariska. Megölte, meg!

Aztán egy reggel . . . Igen, egy reggel holtan találtuk a párja-vesztett gilicét.

Most már teljesen ráillettek a régi szomorú nótának e sorai:

Fejét földre csüggesztette,
Szárnyát széjjel terjesztette,
Magát holtta epezettette,
Hogy a társát elvesztette.

Némán állottunk a kalitka előtt. Majd megszólalt apa:

— Szépen vegyétek ki s temessétek el.

Kivettük. Faragtunk egy kis koporsót. Annak alját falevével tele hintettük. Rá fektettük. Aztán virággal beborítottuk. Rázártuk a koporsó födelét. És gödröcskét ástunk egy rózsabokor tövében. Ottan szépen elföldeltük.

Nyugodjál csendesen, párja-vesztett gilice!

APÁTLAN, ANYÁTLAN.

*Apátlan, anyátlan, két kicsike árva,
Egymáshoz simulva szunyókál a sárba:
Gyújtót árulnának, de nem látja senki:
Este van, nyugodni tér innár mindenki . . .
Elalszik az egyik, a másik is fáradt.
Csak úgy sugja éppen: »Vegyétek a gyufánkat!«*

*Apátlan, anyátlan . . . Hej, másképp volt régen!
Ha betegek voltak, ápolgatták szépen:
Ha kopottak voltak, megföldták ruhájuk,
Boldog házat vert föl kacagó lármájuk . . .
Nem ismertek akkor semmi gyötrő vágyat,
Nem tudták még mi az: »Vegyétek a gyufánkat!«*

*Jaj, de fut az idő! Jaj, mi lett a házból!
A pítvara üres, a gazdája távol.
Nincs, ki takarítsa — nincs, aki gondozza:
Nincs, ki árváinak az edelt hozza . . .
Vig hang föl nem veri többé a szobákat.
Két szó hangzik csupán: »Vegyétek a gyufánkat!«*

*Apátlan, anyátlan, két kicsike árva
Egymáshoz simulva szunyókál a sárba . . .
Hogyha arra mentek, segítsétek rajtuk:
Vigasztalan többé ne zokogjon ajkuk!
Hadd verje föl újra vig hang azt a házat!
Ne hangozzék többé: »Vegyétek a gyufánkat!«*

Szirtes Artur.

Hogy készült az A BÉCZE*

— Kipling Rudyard elbeszélése. —

(Vége.)

— Lá-lá-lá! mondá Tegumé tovább gondolkozva, hogy a...

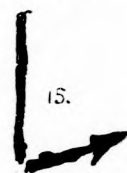
— Könnyen leirhattam volna sí folytatá előbbi szavait Taffi; s az-

után lerajzoltam volna, hogy a lándzsád eltörött. Így ni!

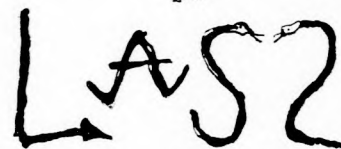
És ezt rajzolta:

— Nagyszerű! kiáltott Tegumé. Ez éppen jó lesz. Ez egészen más, mint a többi betű volt. Ez lesz az l.

És ezt rajzolta:

16.

— Most következik a vá. Ezt már tudjuk. Most meg máru. Mu-mu-mu. Az ember becsukja a száját, így ni. Rajzoljunk hát egy lecsukott száját.

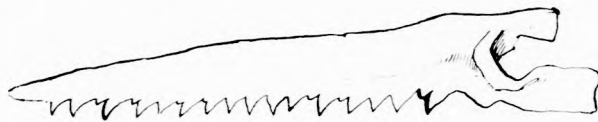
És ezt rajzolta:

— Azután a potyka szája következik, ez lesz má-má-má. De mit csinálunk az r-r-r hanggal, Taffi?

— Ez épp úgy recseg és karcol, mint a te cethal-fogakból készült fűrészed, mikor a fát hasítod vele, mondá Taffi.

— Tehát azt hiszed, hogy ennek is hegyes a vége? mondá Tegumé és ezt rajzolta:

TEGUMÉ is felállt és táncolt. (Ekkor még a papák is megtették ezt néha.)

— Még többet is tehetünk, mondá. Ha azt akarom mondani neked, hogy nem fog sokáik esni az eső s azután lejősz a folyóhoz, mit fogok rajzolni? Mondjad előbb a szavakat Tegumé-nyelven.

— Sá-vá-lász, vá máru. (Ég vize vége, folyó jer le.) Mennyi új hang, hogy fogjuk majd ezeket lerajzolni?

— Majd meglátod, felelt Tegumé. Várj csak egy percig, Taffi. Vagy ez tán elég is lesz mára. Sá-vá, ezt már tudjuk, ugy-e? De lász, ez már bajos; lá-lá-lá! Gondolkozott s a cethal-fogat rágta.

— A végén van a két sziszegő kigyó, előtte a ponty feje: ász-ász-ász. Csak az l kell még, mondá Taffi.

— Tudom; de hát hogyan írjuk ezt, hogy lá, lá? Mi próbáljuk ezt a dolgot először ezen a világon.

— Jól van, mondá Taffi ásitva, mert már fáradt volt. Lász azt jelenti, hogy valaminek vége van, ugy-e?

— Azt hát, mondá Tegumé. Vó-lász azt jelenti, hogy nincs több víz a vitzartóban, amivel anyád főzzön.

— Sí-lász meg azt jelenti, hogy a te lándzsád eltört. Bár csak ez jutott volna eszembe, ahelyett, hogy csunya hódokat rajzoltam arra a képre.

* Vesd össze a »Kis Lap« 64. évfolyamának 18. és 19-ik számában a »Hogyan készült az első levél« című elbeszéléssel.

— Éppen ilyen, csak hogy nekünk nem köll ennyi fog, elég lesz kettő.

— Elég lesz egy is, mondá Tegumé. Ha a játékból az lesz, amit én gondolok: annál jobb, minél könnyebben rajzolhatja le akárki.

És ezt rajzolta:

SUVALASZVAMARU

18

— Ez elég lesz mára, mondá Tegumé. És te is fáradt vagy már, Taffi. Nem baj. Majd elvégezzük holnap, s ezt a mi munkánkat megbecsülik majd az emberek, míg a világ világ lesz.

Ezután haza mentek és Tegumé egész este a tűz mellett ült, szemben vele Taffi, és rajzoltak *vá-t, vó-t, sá-t, sí-t* a kormos falra. Hiába feddé az anyjuk: »Igazán Tegumé, te még rosszab vagy, mint Taffi.«

— Ne törődj vele! mondá Taffi. Ez valami titkos meglepetés. Majd elmondjuk az egészet, mihelyt készen leszünk vele; de most ne kérdezd, hogy mi az.

Hát az anyja nem is kérdezte. S másnap reggel Tegumé lement a folyó partjára s gondolkozott az új hang-képekről, s midőn Taffi fölébredt, látta, hogy a barlang mellett a nagy fehér víztartó oldalára mésszel oda van festve: *vá-lász*.

— Most már megvan, mondá Tegumé. Most felfűzzük mind egy fonálra, mint a halakat.

— Nem lenne-e jobb, ha egy kis pálcikát tennénk mindegyik betű közé, hogy egymásra ne bukjanak.

— Majd hagyunk egy kis helyet köztük, felelt az apja és lerajzolta az egészet egy uj nyirfa kéregre:

— *Sá-vá-lász-vá-máru*, mondta Taffi, elolvasva egyik hangot a másik után.

— Ejha! mondá Taffi. Ez a kép bosszant. Apuska maga is eljöhett volna ide s megmondhatta volna, hogy hozzak anyámnak vizet a főzéshez.

Elment a forráshoz a ház mögött, s megtöltötte egy fa vödör segítségével a víztartót, azután leszaladt a folyó partjához s meghúzta apjának a bal fülét. Ezt mindig megengedte neki, ha Taffi jól viselte magát.

— Jer, most majd folytatjuk s lerajzoljuk a többi hang-képet mind, mondá az apja, s evvel nagyszerűen töltötték el a napot, közbe ozsonnáltak s kétszer fogócskát is játszottak. Mikor a *t*-hez értek, azt mondta Taffi, hogy az *ő* neve meg az apjáé, meg az anyjáé is, mindegyik evvel a hanggal kezdődik — rajzolják tehát le az egész családot, amint egymás kezét fogják. Ezt egyszer, kétszer le lehet rajzolni; de mikor már ötször, hatszor is lerajzolták, mindig egyszerűbb lett, míg végre nem látszott egyéb, mint Tegumé, aki kezét nyújtja Taffi és Tegumé felé. Ilyenformán rajzolták ezeket:

A legtöbb kép, melyet reggel rajzoltak, nagyon szép volt; hanem amikor mindig

ujra meg újra lerajzolták a nyírfa-kéregre. Egyszerűbbek és könnyebbek lettek, míg

H

végre Tegumé is elismerte, hogy nincs bennük hiba. A há-t úgy csinálták, hogy három szárító rudat egymáshoz kötöttek, így ni:

Egy görbe vonásból lett az e. Egy békából csinálták a bé-t, csak hogy ez is úgy megváltozott, hogy alig lehetett ráismerni.

Baj volt az n-nel is; mivel az ember orrából jön ki, orrokat kezdtek rajzolni, ilyen formán:

e e

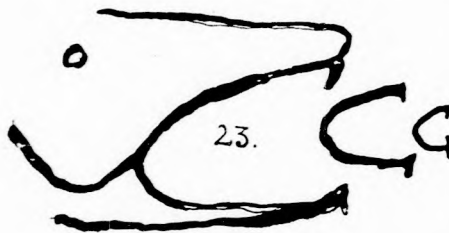
B B

22.

g g g g

A g olyan volt, mint egy nagy csukának

23.

a szája, s ha egy lándsát rajzoltak mögé, akkor k lett belőle.

És így folytatták, míg végre megvolt minden hangnak a képe s kész volt az egész ábéce.

24.

És így történt ez sok sok ezer évvel ezelőtt a nagy folyó partján, hogy Taffi meg Tegumé kitalálták az írás titkát.

S ezer meg ezer év múlva, annyi mindenféle változtatás és viszontagság után,

Taffi régi ábécéjét megint mindenki ismeri és minden jó gyermeknek meg köll ezeket a betűket tanulni.

APRÓSÁGOK A TERMÉSZET VILÁGÁBÓL.

Kelet-Indiában a tigris leghalásosabb ellensége a vaddisznó. Tíz eset közül kilencszer a tigris pusztul el.

Egy font datolyában annyi tápanyag van, mint hét font buzalisztben.

Egy teknősbéka kétszáz tojást rak évenként.

A legnagyobb csiszolt rubin galambtojás nagyságu. Egy indiai herczeg tulajdona. Értéke négyszázezer dollár.

A világon a legritkább madár a guineai lyra-madár. Bizonyos faj példányaiért 8 ezer koronát is fizetnek.

Az állatok közül egyedül az orang-utang védekezik és támad fegyverrel. Fegyvere sulyos fadorong.

A legerősebb szélvihar hetven mértöldnyi utat tesz meg óránként.

A Jáva-szigeten élő ugró kigyó egy láb hosszú és a lovas ember arcáig fel tudja magát vetni. Harapása biztos halál.

INNEN-ONNAN.

Amerika nyugoti partjain évenként négy millió korona értékű igaz-gyöngyöt halásznak ki a tengerből.

*

Kínában száz millió ember csak rizsből él s tizenegy millió ember egész életén át parti hajókon tartózkodik.

*

Negyven ezer mozdony bonyolítja le az Egyesült-Államokban a vasuti forgalmat.

*

A legteketebb négerek a nyugat-afrikai Loango-partokon élnek.

*

A világ legnagyobb iskolája. Newyorkban nemrégén egy új iskolát nyitottak meg, amely nemcsak az Egyesült Államokban, hanem az egész világon is a legnagyobb. A hatalmas intézetben, amely óriási területen fekszik, nyolcvanhét tanterem van, ahol ötezer növendék fér el. A szünetek idejére két játszóhely szolgál: egyik a tetőn a fiúk számára, a másik pedig a fedett udvaron a fiatal leányoknak. Csunya időben a fiúk is a fedett udvaron játszanak.

*

Hány embert fálnak fel a vadállatok? Az angol könyvpiacra most egy hivatalos kimutatás jelent meg Indiáról, amelyben megvannak azok az adatok is, hogy hány embert pusztítanak el évenként a vadállatok. Ezek szerint az idén összesen 2836 ember esett áldozatul a fenevadaknak. Ebből 26-ot a hiénák öltek meg, a többit a tigrisek és a farkasok tépték szét. Kigyómárás következtében az idén 23,166 ember pusztult el Indiában.

*

Peruban 1830-ban esett utoljára eső.

*

Amerika legnagyobb gőzmozdonya 78 láb hosszú, 737 ezer font nehéz, 85 ezer gallon vizet hordoz és nyolcezer tonna terhet huz.

*

Alaska partjain négyezer fókát ölnek meg évenként. A husz év előtti időkben százezret is megöltek.

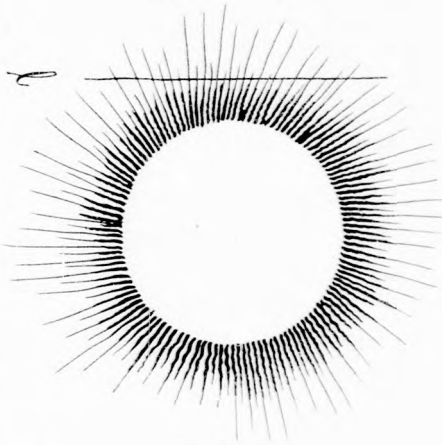
*

A manila-kenderből sodrott kötél háromszorta erősebb minden más kenderkötélnél.

FEJTÖRŐ.

Kép-rejtvény.

Szám-rejtvény.

- 6, 4, 5, 2. = Leány név.
 9, 8, 7, 8. = Sivatagban hasznos állat.
 2, 3, 12. = Mindennap elmondjuk.
 8, 1, 8. = Gazda ember eszköze.
 11, 10, 13, 2. = Fiu név.
 11, 12, 13, 3, 12, 9. = A telepet így is hívják.
 8, 7, 8, 6. = Férge állat.
 7, 14, 13, 13. = Ige.
 7, 8, 13, 12. = Női név.
 7, 14, 13, 12, 5, 11. = Béka faj.
 1-15. = Egy magyar közmondás.

Csillag-rejtvény.

1.
 ×e×gy×r×e×k×z×b×v×l×a×é×
 2.
 Ó×o×a×b×n×e×
 3.
 ×u×k×u×á×é×e×a×u×a×o

A megfejtők között, a kihuzott nevek sor-rendjében: **3 korona**-, **5 korona**- és **8 korona**-áru könyvet sorsolunk ki jutalom-díjúl.

KÖZMONDÁSOK.

Égre követ ne dobj, mert a fejedre hull.

*

Észt nem árulnak a vásárban.

A »KIS LAP« LXV. köt. 16-ik számában közölt rejtvények megfejtése a következő:

V	I	L	M	A
V	Á	R	N	A
V	O	L	G	A
V	Á	R	T	A
V	A	R	G	A

Kocka-rejtvény:

Kép-rejtvény: Ebsont beforr.

Ugró-rejtvény: Rákolti György utazása.

Csillag-rejtvény: Vörös sipkások.

Megfejtők: Wittmann Erzs, A széki áll. iskola III-ik osztálya, Halász Ferenc, Keczer Ilona, Pongrácz Katinka, ifj. Berde Béla, Nemes István, Herzfeld Tóni, Joli és Guszti, Halász Erzsike és Rózsika, Paravicini Mariska, Weiser Artur, Fürst Sárika, Devics Gizella és Sándor, Morvay Iluska, Vész Andrea, Feilitzsch Cecile, Kenessey Pistika, Ritók György, Paulik Irike, Görgey Lilli, Lipsey Teréz, Gaál Géza, Benyovszky Pista és Béla, Lustig Sándor, Mérey Dalma, Fülep Erzsike és Olga, Erdődy László és Leona, Tóth Mihály, Tarczadi Irénke, Bartha Elemér, Thyll Lacika, Winter Elza, Andreánszky Gabi, Bayer Antal, Geréb Andor, ifj. Bónyi Adorján, Meller Vilmos, Haitsch Emmy, Ella és Ilonka, Breuer Lajos, Ujlaky Ágnes, Herzog Gizike, Blau testvérek, Csics Rózsika és Ancika, Sziráky László, Stengl Gizella, Kohn Anna, Irsai István.

A jutalom kisorsolása szabályszerűen megtörténvén: 3 korona áru könyvet nyert **Kohn Anna**, **Balassa-Gyarmat**; — 5 korona áru könyvet **Sziráky László**, **Kassa**; és 8 korona áru könyvet **Irsai István**, **Budapest**, kiknek az illető könyveket a kiadóhivatal megküldi.

*

A »KIS LAP« LXV. köt. 15-ik számában közölt rejtvények megfejtését beküldték még: Weinberger Ilonka, Ungár Erzsike és Sándor, Meller Vilmos, Strasser Pál, Medveczky Sándorka és Margitka, Pap Lilike és Gizike, Vértessy József és Sándor, Vissy Olgicza, Garai Béla és Sándor, Weiser Erzsike és Artur.

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Virtay Ernő. 1. Van sodra az álló víznek is. Nem csupán a tengeren tapasztaljuk ezt, hanem az édes-vízü tavakon is, mely mozgás, mint a tudósok írják, földalatti áramlatokkal van kapcsolatban. 2. A szolnoki csatában én nem vehettem részt, mert hiszen akkor még gyermek voltam. De igenis láttam Abonyi Lajos elhalt jeles irónk édes atyjának n. abonyi szőlejéből meszelátón, mint ezt »Igaz történetek« c. munkámban bővebben meg is irtam. 3. Fordulj a könyvkötőhöz. — „**Makranczos Mariska.**“ Van egy-egy csinos részlete, hiányos verselése miatt azonban nem közölhető. — **Ungár testv.** 1. Azok a mindenféle csonkításokkal tele tüzdelt szavak (van olyan, hogy »Hajdu-Nánás«-ból nem marad meg csak az s bötü) inkább csak türelem-nevelő, mint elme-élesítő rejtvények. Az a-t rövidítő áthuzott ékezethez épp annyira köze volna az ó-nak is. 2. A *kádi* szórul sem tudják a legtöbben, hogy török bírárt jelent. Egyéb-vel próbálkozzatok. Ha adomáitok a gyermekvilágból vannak véve s ha igazán trétások is, szívesen veszem. — **Kenessey Pistika.** A szerencse kezét én nem igazgathatom. — **Erdődy László.** Hát mi lelt, kis katonám? Reménylem, nem komoly a bajod. — **Stengl Gizella.** Ha csak most jelent meg a neved: a leveled megkésett. Ha egyáltalán nem: a leveled a postán kallódott el, amint ez, sajna, nem egyszer fordul elő. — **Breuer Lajos.** Megvizsgáltatom, hol rejlik a hiba, ha az. — **Boczkó Béla.** Leveledet nem értem. Azt a lapot nem az Athenaeumban nyomatják. — **Ifj. Bónyi Adorján.** Hát én azt honnan tudjam, hogy te miért nem nyersz? Néhány ezer olvasótársad szintén ebben a helyzetben van, de nem zaklat érte. A rejtvények szerzőinek nevét sohasem említi a »Kis Lap«. Veled sem tehetek kivételt. Am ha veled kezdem a változást, valamennyi elfogadott feladvány beküldőjének a nevét is közlöm ezentul. A mostaniakból nem válogathattam. Egyszerűeket küldj. Hiszen te ügyes vagy a rejtvény-szerkesztésben. — **Ifj. Berde Béla.** Magad válassz. Nekem valamennyi kedves. — **Blau testv.** Többen vagytok s leveledet így kezded: »Itt küldök.« Már most közületek ki az az »ök«? A rejtvényekből néhány megjelen. Ezentul a papirosnak csak az egyik lapjára írjatok. Kérsetekkel forduljatok a kiadó-hivatalhoz, mint ezt a »Forgó bácsi 10 parancsolat«-jából megérthettétek. A számréjtvények oly kuszán s annyira apró betűkkel vannak megírva, hogy el nem mehettem rajtok. — **B. M.** Köszönet a buzgóságért. — **L. K. G.** A Stengl Gizellának küldött üzenet ide is szól. — **Winter Elza.** Írásod ellen nincs kifogásom. Teljesen elfogadható. De ha szebben is tudsz: élj a tudományoddal. — **Dorina néni.** Jól esett látnom rajzát a kedves udvarháznak, ahol néhány kedves órát tölthettem valaha. — *Több levélről a jövő számban.*

Társ-szerkesztő **ROBOZ ANDOR.**

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Budapest, Kerepesi-ut, 54. sz., Athenaeum-épület.
Nyomatja a kiadó-tulajdonos: Athenaeum irodalmi és nyomdai r.-társulat Budapesten.